

DỰ ÁN QUẢN LÝ TỔNG HỢP RỦI RO LŨ LỤT THÍCH ỨNG BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

THÀNH PHẦN BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

TỈNH NAM ĐỊNH

Dự án Quản lý tổng hợp rủi ro lũ lụt thích ứng biến đổi khí hậu – Thành phần Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (CAIFRMP), được tài trợ bằng khoản vay từ Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB) để hỗ trợ Chính phủ Việt Nam cải thiện hệ thống Quản lý rủi ro lũ lụt tại Việt Nam. Dự án sẽ được triển khai trên địa bàn 9 tỉnh/thành phố thuộc lưu vực sông Hồng – sông Thái Bình (Hà Nội, Thái Bình, Hải Dương, Nam Định, Bắc Giang, Hải Phòng, Hà Nam, Ninh Bình) và lưu vực sông Mã (tỉnh Thanh Hoá). Dự án dự kiến cải tạo và nâng cấp 475,2 km đê chống lũ và 88 cống dưới đê trên địa bàn 9 tỉnh thông qua 16 tiểu dự án. Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn là đơn vị chủ quản cho các hoạt động này.

Ngoài ra, dự án cũng dự kiến đầu tư, nâng cấp và hiện đại hoá các trạm đo mưa, trạm khí tượng, trạm thuỷ văn phục vụ dự báo lũ. Các hạng mục xây dựng mới bao gồm: 89 trạm đo mưa và 60 trạm khí tượng. Tuy nhiên, vị trí xây dựng các trạm đo mưa và trạm khí tượng hiện chưa được xác định. Bộ Tài nguyên Môi trường là đơn vị chủ quản cho các hạng mục này.

Trên địa bàn tỉnh Nam Định, hai tiểu dự án sẽ được triển khai trên địa bàn 07 huyện và 30 xã gồm: huyện Hải Hậu (các xã Hải Châu, Hải Ninh, Hải Trung và Nghĩa Sơn); huyện Mỹ Lộc (các xã Mỹ Phúc, Mỹ Tân và Mỹ Trung); huyện Nghĩa Hưng (các xã Nghĩa Hải, Nghĩa Hồng, Nghĩa Hùng, Nghĩa Lạc, Nghĩa Phong, Nghĩa Phú, Nghĩa Sơn và Quý Nhất); huyện Trực Ninh (thị trấn Cát Thành và xã Phương Đĩnh); huyện Vụ Bản (các xã Đại Thắng, Tân Thành và Thành Lợi); huyện Xuân Trường (xã Xuân Ninh); huyện Ý Yên (các xã Yên Bằng, Yên Khang, Yên Lộc, Yên Nhân, Yên Phúc, Yên Phương, Yên Quang, Yên Thọ và Yên Trí). Các hoạt động xây dựng dự kiến được triển khai gồm: (i) cải tạo và nâng cấp các đoạn đê (bê tông hoá mặt đê, mở rộng, nâng cao trình đê đảm bảo chống lũ); và (ii) xây dựng lại các cống dưới đê. Hai tiểu dự án trên địa bàn tỉnh Nam Định gồm:

- Tiểu dự án 11: Nâng cấp, hoàn thiện cơ sở hạ tầng phòng chống lũ tuyến đê sông Đào, sông Ninh Cơ và sông Hồng (38,233km đê và xây dựng lại 6 cống);
- Tiểu dự án 12: Nâng cấp, hoàn thiện cơ sở hạ tầng phòng chống lũ tuyến đê sông Đáy (33,022km đê và xây dựng lại 2 cống).

CÁC ẢNH HƯỞNG TIỀM TÀNG VÀ BIỆN PHÁP GIẢM THIỂU

Các ảnh hưởng tiềm tàng về Môi trường và các biện pháp giảm thiểu

Dự án được xếp loại B về Môi trường (theo ADB) – không có các ảnh hưởng tiêu cực lớn tới môi trường. Mục tiêu cuối cùng của dự án là giảm thiểu các ảnh hưởng gây ra bởi lũ lụt và giảm nguy cơ tổn thương do biến đổi khí hậu, tuy nhiên, một số tác động bất lợi tới môi trường xung quanh (không khí, nước, đất, hệ sinh thái, v.v) được dự đoán là sẽ xảy ra trong quá trình thi công công trình.

- Ô nhiễm bụi, tiếng ồn và rung có thể xảy ra trong khu vực xây dựng dự án cũng như khu vực lân cận do việc vận hành các máy móc, thiết bị, hoạt động của các phương tiện vận chuyển và xử lý nguyên vật liệu xây dựng, cũng như việc thu gom, đào đắp đất đá, v.v. Mức độ ô nhiễm có thể được giảm nhẹ nếu các hoạt động thi công tuân thủ chặt chẽ các quy định về bảo vệ môi trường như phun nước định kỳ trong khu vực xây dựng, làm sạch bánh xe trước khi các phương tiện di chuyển, che phủ kín thùng xe vận chuyển đất, đá, hạn chế tốc độ của phương tiện ở mức an toàn, tiến hành bảo dưỡng định kỳ các máy móc, thiết bị, phân luồng và lập kế hoạch làm việc để có ảnh hưởng tối thiểu đến hệ thống giao thông, v.v.
- Trong giai đoạn vận hành, dự kiến không có tác động bất lợi nào từ dự án, thay vào đó, dự án sẽ mang lại những lợi ích đáng kể cho việc phòng chống và kiểm soát lũ lụt tại khu vực dự án cũng như trực tiếp góp phần bảo vệ tài nguyên môi trường trong khu vực dự án. Tác động đến hệ thống thoát nước tự nhiên do quá trình xây dựng đê đã được tính toán trong thiết kế.

Tác động tiềm tàng về Tái định cư

Trên địa bàn tỉnh Nam Định, mức độ ảnh hưởng tiềm tàng về thu hồi đất dự kiến là nhỏ. Theo ước tính, diện tích khoảng 12,3 ha đất nông nghiệp sẽ bị ảnh hưởng và không có hộ gia đình nào phải tái định cư.

- Kế hoạch Tái định cư sẽ được chuẩn bị cho từng tỉnh, tuân thủ theo quy định của Chính phủ Việt Nam và ADB về tái định cư;
- Người bị ảnh hưởng được coi là đủ điều kiện được nhận bồi thường, hỗ trợ của Dự án nếu tài sản bị ảnh hưởng được hình thành tại khu vực dự án trước ngày UBND huyện ban hành Thông báo thu hồi đất. Những người lấn chiếm khu vực dự án sau ngày này sẽ không đủ điều kiện được bồi thường hay nhận bất kỳ hỗ trợ nào của Dự án.

Các nguyên tắc bồi thường cơ bản như sau:

- Đất đai và vật kiến trúc bị ảnh hưởng được bồi thường theo giá thay thế; cây cối, hoa màu được bồi thường theo giá thị trường;
- Đơn giá bồi thường cho đất và tài sản trên đất bị ảnh hưởng bởi các hoạt động thi công của Dự án sẽ được khảo sát và thẩm định độc lập theo qui định.
- Việc chi trả kinh phí bồi thường cho tài sản bị ảnh hưởng sẽ được hoàn thành trước khi bắt đầu các hoạt động xây dựng;
- Các hộ gia đình/ cá nhân không có GCNQSDĐ hoặc không đủ điều kiện cấp GCNQSDĐ vẫn được bồi thường/ hỗ trợ tài sản bị ảnh hưởng không phải là đất, ví dụ như nhà ở, vật kiến trúc hay cây cối, hoa màu với điều kiện các tài sản này được hình thành trên diện tích đất bị ảnh hưởng trước ngày UBND huyện ban hành thông báo thu hồi đất tại khu vực Dự án.

Các ảnh hưởng tiềm tàng khác

Trong giai đoạn xây dựng, dự kiến các hoạt động xây dựng của dự án sẽ gây khó khăn trong việc đi lại của người dân địa phương khi di chuyển trên các tuyến đê. Ngoài ra, việc đi lại người dân ra đồng ruộng hay tới các khu vực công cộng của làng/ xã cũng có thể bị cản trở. Tuy nhiên, ảnh hưởng này chỉ là tạm thời trong thời gian ngắn.

Ngoài ra, các vấn đề xã hội cũng được xem là một trong các ảnh hưởng tiềm tàng của dự án. Các vấn đề này bao gồm sự lây nhiễm HIV/AIDS và các bệnh lây lan qua đường tình dục; hoặc một số mâu thuẫn giữa người dân địa phương và công nhân từ nơi khác đến (ví dụ như mâu thuẫn về sử dụng đất, đường giao thông hay mâu thuẫn với văn hoá, phong tục tại từng địa phương). Những tác động này thường xảy ra trong giai đoạn xây dựng và phụ nữ thường dễ bị tổn thương hơn nam giới. Yếu kém trong việc quản lý công nhân sẽ dẫn tới gia tăng nguy cơ của các căn bệnh xã hội và các mâu thuẫn này. Một số biện pháp có thể được cân nhắc như: (i) Ưu tiên thuê mướn lao động địa phương, đặc biệt là thành viên trong độ tuổi lao động của các hộ gia đình bị ảnh hưởng; (ii) các nhà thầu khi thi công cần thực hiện đầy đủ các yêu cầu về khai báo tạm trú, khai báo y tế để phục vụ việc quản lý công nhân và lao động khi đến làm việc tại công trường, tuân thủ theo quy định của Luật lao động; và (iii) thông qua hội phụ nữ tại địa phương, một số các hoạt động truyền thông về lợi ích của dự án, nâng cao sự tham gia của cộng đồng vào việc bảo vệ các công trình xây dựng mới và các hoạt động truyền truyền về phòng chống HIV/AIDS sẽ được tiến hành trong quá trình xây dựng.

Bên cạnh đó, một số tác động về giới và kinh tế của địa phương cũng được dự báo có thể xảy ra như:

- Các hoạt động kinh tế của một số các hộ gia đình, đặc biệt là hoạt động chợ búa, buôn bán nhỏ của phụ nữ có thể bị gián đoạn, do các cửa hàng, các quán buôn bán, các điểm họp chợ ven đê phải tạm ngừng hoạt động trong quá trình xây dựng;
- Thu nhập của người dân địa phương bị giảm thiểu do các tác động kể trên và do vậy, ở một mức độ nhất định, hệ thống hỗ trợ xã hội (hỗ trợ của cha mẹ, của con cái, của họ hàng và làng xóm) cũng có thể bị tác động tiêu cực.

CƠ CHẾ KHIẾU NẠI VÀ GIẢI QUYẾT KHIẾU NẠI

Một cơ chế khiếu nại và giải quyết khiếu nại minh bạch sẽ được thiết lập cho dự án. Chính quyền địa phương với sự hỗ trợ từ Ban QLDA tỉnh sẽ chịu trách nhiệm giải quyết kịp thời các khiếu nại về môi trường, xã hội và chịu trách nhiệm ghi nhớ các khiếu nại, công bố thông tin có liên quan và liên lạc với bên khiếu nại.

Người bị ảnh hưởng có thể trình bày các khiếu nại/ý kiến của mình bằng lời nói hoặc văn bản đối với các các hoạt động của dự án như thu hồi đất; bồi thường, hỗ trợ và tái định cư; môi trường; v.v. Các phản ánh bằng lời nói sẽ được ghi nhận lại bằng văn bản (Đơn khiếu nại). Người khiếu nại có thể nộp Đơn khiếu nại tại UBND cấp xã hoặc đại diện Ban quản lý dự án tại công trường. Ngoài ra, người khiếu nại có thể gửi đơn lên cấp cao hơn (cấp huyện hoặc cấp tỉnh) trong trường hợp người khiếu nại không hài lòng với cách giải quyết của UBND cấp xã. Chính quyền các cấp (xã, huyện và tỉnh) sẽ có 30 ngày để trả lời/ xử lý khiếu nại. Người bị ảnh hưởng sẽ được miễn các loại thuế và phí hành chính, pháp lý liên quan đến việc nộp đơn và giải quyết tranh chấp.

KẾ HOẠCH THỰC HIỆN MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG TIẾP THEO

Các khảo sát sẽ được thực hiện với người bị ảnh hưởng vào tháng 4 năm 2023. Các tiểu dự án dự kiến được phê duyệt vào cuối năm 2023 và khởi công xây dựng vào đầu năm 2024.

Ý KIẾN VÀ PHẢN HỒI

Trong giai đoạn chuẩn bị Kế hoạch Tái định cư của dự án, người dân có bất kỳ ý kiến đóng góp nào đối với các các hoạt động có liên quan (như Thiết kế dự án; quyền lợi về bồi thường và hỗ trợ; cơ chế khiếu nại và giải quyết khiếu nại; kế hoạch dự kiến của dự án) có thể điền vào phiếu đóng góp ý kiến và gửi tới UBND cấp xã. Ngoài ra, người dân có thể liên hệ với:

• Cán bộ Môi trường (Chị Dung: 0989.007.607)

• Cán bộ Tái định cư (Anh Tuệ: 093.634.8386)

• Cán bộ Xã hội (Chị Tâm, 091.206.7134)